Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
8 päivänä heinäkuuta 2021 [1]

**Asia C-422/20**

**RK**
**vastaan**
**CR**

(Ennakkoratkaisupyyntö – Oberlandesgericht Köln (Kölnin osavaltion ylioikeus, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Tunnustaminen – Perintö ja eurooppalainen perintötodistus – Toimivalta lainvalinnan yhteydessä – Tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteamus siitä, ettei se toimivaltainen

## I Johdanto

1. Asetuksen (EU) N:o 650/2012 [2] 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleinen toimivalta”, säädetään, että ”sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä, ovat toimivaltaisia antamaan ratkaisun perimyksestä kokonaisuudessaan”. Tässä säännöksessä vahvistettu tuomioistuimen toimivallan määrittämisen arviointiperuste vastaa kyseisen asetuksen 21 artiklan, jonka otsikko on ”Yleissääntö”, 1 kohdassa säädettyä arviointiperustetta perimykseen kokonaisuudessaan sovellettavasta laista.

2. Näiden arviointiperusteiden johdonmukaisuuden avulla voidaan yleisesti ottaen varmistaa sovellettavan lain ja toimivaltaisen tuomioistuimen yhteneväisyyden periaatteen noudattaminen, [3] johon asetuksen N:o 650/2012 johdanto-osan 27 perustelukappaleessa viitataan. Kyseisessä perustelukappaleessa todetaan, että asetuksen sääntöjen tavoitteena on varmistaa, että perintöasiaa käsittelevä viranomainen soveltaa useimmissa tilanteissa omaa lainsäädäntöään.

3. Asetuksen N:o 650/2012 22 artiklan 1 kohdan mukaan henkilö voi valita, että hänen perimykseensä kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen hän on valinnan tehdessään tai kuollessaan. Tällaisella valinnalla voidaan kuitenkin saattaa kyseenalaiseksi sovellettavan lain ja toimivaltaisen tuomioistuimen yhteneväisyyden periaate. Kyseisessä asetuksessa säädetään kuitenkin mekanismeista, joilla pyritään varmistamaan kyseisen

[1] Alkuperäinen kieli: ranska.

[2] Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EYVL 2012, L 201, s. 107).

[3] Ks. ratkaisuehdotukseni Oberle (C-20/17, EU:C:2018:89, 104 kohta).

periaatteen noudattaminen myös sovellettavan lain valinnassa. Erityisesti kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdasta luettuna yhdessä 7 artiklan a alakohdan kanssa ilmenee, että jäsenvaltion, jonka lain perittävä valitsi, tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan asian, jos tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on jonkin menettelyn asianosaisen pyynnöstä todennut, ettei se ole toimivaltainen.

4. Nämä säännökset ovat keskeisessä asemassa unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esitetyssä toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä, jolla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, sitooko jäsenvaltion tuomioistuimen, jossa perintöasia oli aikaisemmin pantu vireille, toteamus siitä, ettei se ole toimivaltainen, jäsenvaltion tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi asia on myöhemmin saatettu, ja jos sitoo, niin missä määrin.

5. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä tässä ratkaisuehdotuksessa käsitellään ainoastaan tätä kysymystä.

## II Asiaa koskevat oikeussäännöt

6. Asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan, jonka otsikko on ”Toimivallan puuttumisen toteaminen lainvalinnan yhteydessä”, a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos laki, jonka perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut perimykseensä sovellettavaksi, on jonkin jäsenvaltion laki, tuomioistuimen, jossa asia on vireillä 4 tai 10 artiklan mukaisesti, osalta sovelletaan seuraavaa:

a) tuomioistuin voi jonkin asianosaisen pyynnöstä todeta, ettei se ole toimivaltainen, katsoessaan, että sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jonka laki oli valittu, on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia, kun otetaan huomioon perimykseen liittyvät käytännön olosuhteet, kuten asianosaisten asuinpaikka ja omaisuuden sijainti – –”

7. Kyseisen asetuksen 7 artiklan, jonka otsikko on ”Toimivalta lainvalinnan yhteydessä”, a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jonka lain perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut, on toimivalta tehdä ratkaisu perintöasiassa, jos

a) tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen kyseisessä asiassa 6 artiklan nojalla,”

8. Kyseisen asetuksen 22 artiklan, jonka otsikko on ”Lainvalinta”, 1 kohdassa säädetään, että ”henkilö voi valita, että hänen perimykseensä kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen hän on valinnan tehdessään tai kuollessaan”.

9. Kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohdassa säädetään, että ”jos kuolemanvaraismääräys on tehty ennen 17 päivää elokuuta 2015 sen lain mukaisesti, jonka perittävä olisi voinut valita tämän asetuksen mukaisesti, katsotaan, että kyseinen laki on valittu perimykseen sovellettavaksi laiksi”.

## III Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

10. Aviomiehensä 9.3.2017 tapahtuneen kuoleman jälkeen CR haki Amtsgericht Dürenissä (Dürenin alioikeus, Saksa) kansallista perintötodistusta ja eurooppalaista perintötodistusta Saksan oikeuden mukaisesti vuonna 1990 laaditun puolisoiden välisen testamentin, jolla CR ja hänen aviomiehensä olivat määränneet toisensa ainoiksi perillisiksi, perusteella. Perittävän viimeinen asuinpaikka oli Espanjassa.

11. Perittävän veli RK vastusti CR:n hakemusta.

12. Amtsgericht Düren hyväksyi 20.12.2017 tekemällään päätöksellä CR:n hakemuksen.

13. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin Oberlandesgericht Köln (Kölnin osavaltion ylioikeus, Saksa), johon RK valitti, kumosi kyseisen päätöksen sillä perusteella, että ainoastaan espanjalaiset tuomioistuimet olivat asetuksen N:o 650/2012 4 artiklassa tarkoitetun perittävän ”asuinpaikkaa” kuolinhetkellä koskevan arviointiperusteen mukaan toimivaltaisia.

14. CR sai 29.4.2019 Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 3 d’Esteponan (Esteponan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ja tutkintatuomioistuin nro 3, Espanja) päätöksen, josta ilmenee, että kyseinen tuomioistuin on päättänyt hakijan vaatimuksesta ”luopua ratkaisemasta asiaa tässä menettelyssä, koska saksalaisilla tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia, ja kun otetaan huomioon käytännön olosuhteet, kuten CR:n asuinpaikka ja se seikka, että jäämistön olennainen osa sijaitsee Saksassa”.

15. CR pyysi uudelleen notaarin laatimalla 29.8.2019 päivätyllä asiakirjalla Amtsgericht Düreniä antamaan perintötodistukset ja esitti kyseisen päätöksen. Kyseinen tuomioistuin hyväksyi 19.2.2020 antamallaan päätöksellä uudelleen CR:n hakemuksen ja katsoi, että se on kansainvälisesti toimivaltainen, koska espanjalainen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi CR oli saattanut asian, oli asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan nojalla todennut, ettei se ole toimivaltainen.

16. RK vastusti tätä päätöstä uudelleen hakemalla muutosta 19.2.2020 annettuun päätökseen, ja asia tuli vireille ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

17. Tässä tilanteessa Oberlandesgericht Köln päätti 28.8.2020 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 8.9.2020, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Edellyttääkö se, että tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaa, ettei se ole toimivaltainen, asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan a alakohdan mukaan sitä, että kyseinen tuomioistuin toteaa nimenomaisesti, ettei se ole toimivaltainen, vai voiko myös muu kuin nimenomainen toteamus riittää, jos siitä voidaan tulkinnan avulla päätellä, että kyseinen tuomioistuin on todennut, ettei se ole toimivaltainen?

2) Onko jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen, oikeus tutkia, oliko tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ratkaisulle asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan ja 7 artiklan a alakohdan mukaiset edellytykset? Missä määrin tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ratkaisu on sitova?

Erityisesti:

a) Onko jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaa, ettei se ole toimivaltainen, oikeus tutkia, onko perittävä valinnut jäsenvaltion lain asetuksen N:o 650/2012 22 artiklan mukaan pätevästi?

b) Onko jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaa, ettei se ole toimivaltainen, oikeus tutkia, oliko jokin asianosainen asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan mukaisesti pyytänyt tuomioistuinta, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteamaan, ettei se ole toimivaltainen?

c) Onko jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaa, ettei se ole toimivaltainen, oikeus tutkia, onko tuomioistuimella, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ollut perusteet katsoa, että sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jonka laki oli valittu, on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia?

3) Sovelletaanko asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa, joiden mukaan laki on valittava ’22 artiklan nojalla’, myös silloin, kun perinnönjättäjä ei ole tehnyt nimenomaista tai implisiittistä lainvalintaa testamenttimääräyksellä, joka on tehty ennen 17.8.2015, vaan perimykseen sovellettava laki voi perustua ainoastaan asetuksen N:o 650/2012 83 artiklan 4 kohtaan?”

18. Huomautuksia ovat esittäneet CR, Espanjan ja Italian hallitukset sekä Euroopan komissio. Asiassa ei ole pidetty istuntoa.

## IV Asian tarkastelu

### *A Toista kysymystä ja sen kohdetta koskevat alustavat huomautukset*

19. Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voiko tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan a alakohdan mukaisesti saatettu sen jälkeen, kun jäsenvaltion tuomioistuin, jossa perintöasia oli aikaisemmin pantu vireille, on kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan mukaisesti todennut, ettei se ole toimivaltainen, tutkia, täyttyivätkö jälkimmäisessä säännöksessä säädetyt edellytykset, kun päätös toimivallan puuttumisesta tehtiin.

#### *1. Toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä mainitut edellytykset*

20. Toisen kysymyksen alkuosassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa yleisesti asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa ja 7 artiklan a alakohdassa mainittuihin edellytyksiin. Tämä kysymys koskee kuitenkin kolmea erityistä edellytystä, joiden on täytyttävä, jotta tuomioistuin, jossa asia on aikaisemmin pantu vireille, luopua toimivallastaan sen jäsenvaltion tuomioistuinten hyväksi, jonka kansalainen perittävä oli. Tarkemmin sanottuna toinen kysymys, joka jakautuu kolmeen alakysymykseen, koskee sitä, voivatko viimeksi mainitut tuomioistuimet tutkia ensinnäkin, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille,

perustellusti katsonut, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai sen katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi, toiseksi, onko jokin asianosainen tehnyt asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan mukaisen pyynnön tuomioistuimessa, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ja kolmanneksi, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että mainitun jäsenvaltion tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia.

21. Vaikka näitä kolmea alakysymystä edeltää ilmaisu ”erityisesti”, muut mahdollisesti merkitykselliset seikat sen tuomioistuimen kannalta, jonka käsiteltäväksi asia on myöhemmin saatettu asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan a alakohdan perusteella, eivät ole ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymysten kohteena.[4] Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ilmenee itse asiassa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin rajaa toisen kysymyksen ulottuvuuden niihin edellytyksiin, jotka on mainittu kyseisissä alakysymyksissä.

### *2. Toisen kysymyksen ensimmäisen alakysymyksen ja kolmannen kysymyksen välinen suhde*

22. Toisen kysymyksen ensimmäisen alakysymyksen ja kolmannen kysymyksen välillä näyttää lähtökohtaisesti olevan epäjohdonmukaisuus.

23. Vaikka toisen kysymyksen ensimmäisessä alakysymyksessä viitataan asetuksen N:o 650/2012 22 artiklan nojalla tehtyyn lainvalintaan, kolmannen kysymyksen muotoilusta ilmenee kuitenkin, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan perittävä ei voinut valita Saksan lakia tämän säännöksen perusteella ja että kyseisen lain soveltaminen perustuu kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohtaan. Tämän ajattelumallin mukaisesti ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii kolmannella kysymyksellään selvittämään, sovelletaanko kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa, joissa oletetaan, että sovellettava laki on valittu ”22 artiklan nojalla”, myös silloin, kun sen valtion lakia, jonka kansalainen perittävä oli, sovelletaan saman asetuksen 83 artiklan 4 kohdan nojalla, ja näin ollen silloin, kun ”katsotaan, että kyseinen laki on valittu perimykseen sovellettavaksi laiksi”.[5]

[4] Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei etenkään pyydä unionin tuomioistuinta määrittämään, voivatko sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, tutkia, oliko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, asetuksen N:o 650/2012 4 tai 10 artiklan perusteella toimivaltainen tai kuuluuko tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ratkaisu kyseisen asetuksen soveltamisalaan, tai määrittämään, vaikuttaako kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdassa tarkoitettu toimivallan puuttumisen toteaminen kaikkiin perittävän perimykseen liittyviin menettelyihin vai ainoastaan menettelyihin, joilla on sama kohde kuin sillä menettelyllä, jossa toimivallan puuttuminen on pääasiassa todettu. On kiistatonta, että espanjalainen tuomioistuin oli toimivaltainen saman asetuksen 4 artiklan nojalla. Minkään perusteella ei myöskään voida katsoa, että espanjalaisessa tuomioistuimessa vireille pannun menettelyn kohde poikkeaisi olennaisesti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan menettelyn kohteesta.

[5] Perusteellisuuden vuoksi huomautan, että asetuksesta N:o 650/2012 ilmenee yhtäältä, että joitakin aiemmin sovellettavia artikloja lukuun ottamatta sitä sovelletaan 17.8.2015 alkaen (84 artiklan toinen kohta), ja toisaalta sitä sovelletaan sellaisten henkilöiden perimykseen, jotka ovat kuolleet 17.8.2015 tai sen jälkeen (83 artiklan 1 kohta). Näissä säännöksissä omaksutut ratkaisut asetuksen ajallisesta soveltamisalasta ovat erikseen tarkasteltuina omiaan sivuuttamaan ennen 17.8.2015 tehdyt kuolemanvaraismääräykset. Unionin lainsäätäjä on tämän tilanteen välttämiseksi lisännyt kyseisen asetuksen 83 artiklaan täydentäviä siirtymäsäännöksiä. Kyseisen asetuksen 83 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jos perittävä oli ennen 17 päivää elokuuta 2015 valinnut perimykseensä sovellettavan lain, valinta on pätevä, jos se täyttää III luvussa säädetyt edellytykset tai jos se on pätevä siinä valtiossa valinnan tekemisen ajankohtana voimassa olleiden kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjen mukaisesti, jossa perittävällä oli asuinpaikka, tai missä tahansa valtioista, joiden kansalainen hän oli”. Lisäksi asetuksen N:o 650/2012 83 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jos kuolemanvaraismääräys on tehty ennen 17 päivää elokuuta 2015 sen lain mukaisesti, jonka perittävä olisi voinut valita tämän asetuksen mukaisesti, katsotaan, että kyseinen laki on valittu perimykseen sovellettavaksi laiksi”. Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, ensiksi mainitun säännöksen ”tarkoituksena on kunnioittaa testamentintekijän tahtoa, ja jotta kyseinen valinta olisi pätevä, sen on täytettävä mainitussa säännöksessä vahvistetut edellytykset”, kun taas jälkimmäinen ”koskee tapauksia, joissa kuolemanvaraismääräys ei sisällä tällaista valintaa”. Ks. tuomio 16.7.2020, E. E. (Tuomioistuimen toimivalta ja perintöasioihin sovellettava laki) (C-80/19, EU:C:2020:569, 92 kohta).

24. CR:n esittämän huomautuksen, jonka mukaan ensimmäinen alakysymys jää asetuksen N:o 650/2012 83 artiklan 4 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle, perusteella voisi ajatella, että CR on tuonut esiin tämän ratkaisuehdotuksen 22 ja 23 kohdassa mainitun epäjohdonmukaisuuden. CR väittää myös, että espanjalainen tuomioistuin on toimivaltaansa tutkiessaan arvioinut kyseisen asetuksen 22 artiklaa. Ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että tällä toteamuksella CR pyrkii osoittamaan, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, eivät saa tutkia kyseisen valtion lain soveltamista riippumatta siitä, perustuuko tämä soveltaminen kyseisen asetuksen 22 artiklaan (toisen kysymyksen ensimmäinen alakysymys) vai 83 artiklan 4 kohtaan (kolmas kysymys).

25. Espanjan hallitus toteaa lisäksi, että kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on luopunut toimivallastaan saksalaisten tuomioistuinten hyväksi, on todennut, että ennen asetuksen N:o 650/2012 voimaantuloa perittävä oli laatinut testamentin kansallisen lainsäädäntönsä eli Saksan lain perusteella, mikä kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohdan nojalla merkitsee automaattisesti tämän lain valintaa perimykseen sovellettavaksi laiksi.

26. Joka tapauksessa se, että katsottaisiin toisen kysymyksen ensimmäisen alakysymyksen tarkastelun yhteydessä, että sen jäsenvaltion, jonka kansalainen perittävä oli, tuomioistuimet, joiden käsiteltäväksi asia saatettiin asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan a alakohdan nojalla, eivät voi tutkia, onko tuomioistuin, jossa asia on aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai sen katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi laiksi, johtaisi siihen, että tämän ratkaisuehdotuksen 22 ja 23 kohdassa mainittu epäjohdonmukaisuus ei olisi kovin merkityksellinen. Lisäksi se, että kyseistä lakia ei ole valittu kyseisen asetuksen 22 artiklan nojalla vaan sen katsotaan tulleen valituksi asetuksen 83 artiklan 4 kohdan perusteella, ei voi johtaa siihen, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, velvoitettaisiin päätöksellä toimivallan puuttumisesta soveltamaan kyseistä asetusta, vaikka perimys ei kuuluisikaan asetuksen ajalliseen soveltamisalaan.[6]

27. Jotta ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, ensimmäinen alakysymys on tässä tilanteessa ymmärrettävä siten, että sillä pyritään selvittämään, voiko jäsenvaltion tuomioistuin, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaa, ettei se ole toimivaltainen, tutkia, onko tällä tuomioistuimella ollut perusteet katsoa, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai sen katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi.

28. On tosin totta, että tällä tavoin uudelleen muotoiltu ensimmäinen alakysymys vaikuttaa määräävän kolmanteen kysymykseen annettavan vastauksen. Tästä nimittäin seuraa, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa voidaan soveltaa, jos sen jäsenvaltion lain, jonka kansalainen perittävä oli, katsotaan tulleen valituksi kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohdan perusteella.

29. Kuten kaikki asianosaiset ovat väittäneet, tällaisessa tilanteessa sovelletaan kuitenkin yhtäältä asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa. Toisaalta siinä tapauksessa, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, eivät voi tutkia, onko tuomioistuimella, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ollut perusteet katsoa, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai että sen katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi (ensimmäinen alakysymys), kysymystä siitä, voiko kyseinen tuomioistuin ratkaista asian asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan perusteella, kun sen jäsenvaltion lain, jonka kansalainen

[6] Asetuksen N:o 650/2012 siirtymäsäännöksistä ks. alaviite 5.

perittävä oli, katsotaan tulleen valituksi kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohdan perusteella, ei ratkaista sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jonka kansalainen perittävä oli, vaan tuomioistuimessa, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille. Jos tällainen oletus osoittautuisi todeksi, kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimet eivät sitä suuremmalla syyllä voisi olla ottamatta huomioon kaikkien asianosaisten esittämän kaltaista tulkintaa vetoamalla siihen, ettei näitä säännöksiä voida soveltaa yhdessä.

30. Muistutan, että unionin tuomioistuimen pyynnöstä tässä ratkaisuehdotuksessa käsitellään ainoastaan toista ennakkoratkaisukysymystä. Esitän aluksi asianosaisten näkemykset ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemista kolmesta edellytyksestä (B osa), minkä jälkeen tarkastelen asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan ja 7 artiklan a alakohdan mekanismia vastauksen antamiseksi tähän kysymykseen (C kohta).

## *B Asianosaisten lausumat*

31. CR ja Italian hallitus väittävät, että jäsenvaltion, jonka lain perittävä on valinnut tai hänen katsotaan valinneen, tuomioistuin ei voi tutkia, täyttyivätkö toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmessa alakysymyksessä mainitut edellytykset silloin, kun tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, teki päätöksen toimivallan puuttumisesta.

32. Espanjan hallitus katsoo, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuin, jonka toimivalta perustuu päätökseen toimivallan puuttumisesta, ei voi tutkia aikaisemmin tehtyä päätöstä toimivallan puuttumisesta. Sen mukaan kyseisen tuomioistuimen on kuitenkin tutkittava oma toimivaltaisuutensa ja näin ollen se, onko perittävä valinnut sen kansallisen oikeuden (ensimmäinen alakysymys) ja onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, todennut, ettei se ole toimivaltainen. Espanjan hallitus ei täsmennä, millaisia käytännön seurauksia on tällä tulkinnalla, joka perustuu pääasiallisesti kyseisen asetuksen 7 ja 15 artiklaan yhdessä luettuina. Se tuo esiin, että viimeksi mainitussa artiklassa todetaan, että jos jäsenvaltion tuomioistuimessa vireille pantu perintöasia koskee asiaa, jossa tuomioistuin ei kyseisen asetuksen mukaan ole toimivaltainen, sen on omasta aloitteestaan todettava, ettei sillä ole toimivaltaa.

33. Lisäksi Espanjan hallitus vetoaa tuomioon Overseas Union Insurance ym.[7] ja tuomioon Gasser[8] ja huomauttaa, että Brysselin yleissopimuksen[9] yhteydessä unionin tuomioistuin on katsonut, että toimivalta määräytyy suoraan kyseisen yleissopimuksen sellaisten sääntöjen perusteella, jotka ovat samat molemmille tuomioistuimille ja joita kumpikin niistä voi tulkita ja soveltaa samalla auktoriteetilla.

34. Kyseinen hallitus viittaa myös asetuksen N:o 650/2012 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa olevaan ”päätöksen”[10] määritelmään ja huomauttaa, että vain tämän määritelmän piiriin kuuluviin päätöksiin sovelletaan kyseisellä asetuksella käyttöön otettua vastavuoroisen tunnustamisen järjestelmää.

7 Tuomio 27.6.1991 (C-351/89, EU:C:1991:279, 23 kohta).

8 Tuomio 9.12.2003 (C-116/02, EU:C:2003:657, 48 kohta).

9 Brysselissä 27.9.1968 tehty yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna myöhemmillä yleissopimuksilla uusien jäsenvaltioiden liittymisestä kyseiseen sopimukseen (jäljempänä Brysselin yleissopimus).

10 Asetuksen N:o 650/2012 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan ilmaisu.

35. Komissio puolestaan väittää, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan nojalla tehdyn päätöksen toimivallan puuttumisesta on oltava sitä tuomioistuinta sitova, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, kun otetaan huomioon se, että yksi asianosaisista on pyytänyt tuomioistuinta toteamaan, ettei se ole toimivaltainen (toinen alakysymys), ja se, että on katsottu, että sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jonka laki oli valittu, on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia (kolmas alakysymys). Tällaisen tulkinnan tueksi komissio viittaa erityisesti tuomioon Gothaer Allgemeine Versicherung ym.[11], jossa annetun ratkaisun se katsoo olevan sovellettavissa käsiteltävään asiaan.

36. Komission mukaan tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, voi sitä vastoin tutkia asetuksen N:o 650/2012 22 artiklan nojalla tehdyn sovellettavan lain valinnan pätevyyden (kolmas alakysymys). Yleisen periaatteen, jonka mukaan tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, ei voi tutkia päätöstä toimivallan puuttumisesta, ja sen seikan välillä, että tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, on määriteltävä sovellettava laki, on nimittäin olemassa tietty ristiriita. Tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu myöhemmin, olisi siis voitava tutkia, onko oikeuspaikkavaltion laki valittu pätevästi sen lainvalintaan kohdistuvien vaikutusten osalta mutta ei kansainvälisen toimivallan osalta. Käsiteltävässä asiassa tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on nimittäin ratkaissut asian tämän toimivallan osalta nojautumalla omaan arvioonsa asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdasta, jossa edellytetään kaikissa tapauksissa lainvalintaa kyseisen asetuksen 22 artiklan nojalla.

### *C Asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa ja 7 artiklan a alakohdassa säädetty mekanismi*

37. Kuten oikeuskirjallisuudessa[12] on todettu, asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa ja 7 artiklan a alakohdassa säädetyn mekanismin taustalla on forum non conveniens -doktriini, joka näkyy myös muissa unionin kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksissä, kuten asetuksen (EY) N:o 2201/2003[13] 12 ja 15 artiklassa ja asetuksen (EU) N:o 1215/2012[14] 33 ja 34 artiklassa.

38. Tämän mekanismin erityispiirteet kuitenkin erottavat sen forum non conveniens -doktriinin tyypillisistä ilmenemismuodoista. Seikkojen, joiden perusteella toiseen ennakkoratkaisukysymykseen voidaan vastata, on siis löydyttävä pääasiallisesti itse asetuksesta N:o 650/2012. Nämä seikat koskevat ensinnäkin niiden kolmessa alakysymyksessä mainittujen edellytysten luonnetta, jotka koskevat kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan nojalla tehtyä päätöstä toimivallan puuttumisesta, toiseksi tämän päätöksen luokittelua kyseisellä asetuksella käyttöön otetun tunnustamismekanismin piiriin kuuluvaksi päätökseksi sekä kolmanneksi kyseisen päätöksen vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon.

[11] Tuomio 15.11.2012 (C-456/11, EU:C:2012:719).

[12] Ks. Marongiu Buonaiuti, F., ”Article 6”, teoksessa Calvo Caravaca, A. L., Davì, A. ja Mansel, H. P., *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, s. 165.

[13] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EUVL 2003, L 338, s. 1).

[14] Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EUVL 2012, L 351, s. 1).

### *1. Kolmessa alakysymyksessä mainittujen edellytysten luonne*

39. Asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohta koskee vapaaehtoista toimivallasta luopumista. Vaikka edellytykset, jotka liittyvät sen jäsenvaltion lain valintaan, jonka kansalainen perittävä oli (ensimmäinen alakysymys), ja asianosaisen pyyntöön toimivallan puuttumisen toteamisesta (toinen alakysymys), täyttyisivät, tuomioistuimella, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ei ole mitään velvollisuutta luopua toimivallastaan tämän jäsenvaltion tuomioistuimien hyväksi: se *voi* tehdä näin, *jos se katsoo*, että kyseisillä tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia. Se seikka, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan mukainen päätös toimivallan puuttumisesta on sen harkinnan varassa, on vahva osoitus siitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimien ei tulisi valvoa kyseistä päätöstä ainakaan siltä osin kuin kyseisessä päätöksessä on arvioitu, että tämän jäsenvaltion tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia (kolmas alakysymys).

40. Lisäksi asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan mukainen pyyntö toimivallan puuttumisen toteamisesta (toinen alakysymys) on laadittava ja jätettävä tuomioistuimeen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, oikeuspaikan lain mukaisesti. Kyseinen tuomioistuin voi siis helposti tutkia myös, onko jokin menettelyn asianosaisista esittänyt sille tällaisen pyynnön ja onko sillä sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella se voi todeta, ettei se ole toimivaltainen.

41. Espanjan hallitus myöntää, että tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ei tarvitse tutkia toisen kysymyksen toisessa ja kolmannessa alakysymyksessä mainittuja edellytyksiä, mutta katsoo, että asetuksen N:o 650/2012 7 ja 15 artiklasta yhdessä luettuina seuraa, että sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka kansalainen perittävä oli, on tutkittava oma toimivaltansa ja näin ollen varmistettava, onko perittävä valinnut sen kansallisen oikeuden ja onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, todennut, ettei se ole toimivaltainen (ensimmäinen alakysymys). Tämä väite näyttää perustuvan näiden säännösten tulkintaan, jonka mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka kansalainen perittävä oli, on tutkittava seikat, joihin ensiksi mainitun säännöksen sanamuoto viittaa. [15]

42. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää toisella kysymyksellään unionin tuomioistuinta tulkitsemaan asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa, edellytykset, joita kyseinen tuomioistuin tarkoittaa kolmessa alakysymyksessään, mainitaan ensin mainitussa säännöksessä. Nämä edellytykset koskevat kyseisen asetuksen 4 ja 10 artiklassa tarkoitettujen tuomioistuinten toimivaltaa tai tarkemmin sanottuna ne määrittävät, voivatko nämä tuomioistuimet luopua toimivallasta, jota niiden on käytettävä muuten paitsi niissä tapauksissa, joista nimenomaisesti säädetään kyseisessä asetuksessa.

43. Sitä vastoin kyseisen asetuksen 7 artiklan a alakohta koskee kyseisen tuomioistuimen kolmessa alakysymyksessään tarkoittamia edellytyksiä vain välillisesti siltä osin kuin sitä sovelletaan, ”jos tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen kyseisessä asiassa 6 artiklan nojalla”. Mainitun asetuksen 7 artiklan ensimmäisessä osassa tosin viitataan ”sen jäsenvaltion tuomioistuimi[in], jonka lain perittävä oli 22 artiklan

[15] Seikat, jotka liittyvät siihen, onko perittävä valinnut kansallisen lainsäädäntönsä ja onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille perittävän asuinpaikan perusteella, todennut, ettei se ole toimivaltainen, näyttävät ilmenevän asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan sanamuodosta, jonka mukaan kyseinen säännös koskee ”sen jäsenvaltion tuomioistuimi[a], jonka lain perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut”, joilla on toimivalta, jos ”tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen kyseisessä asiassa 6 artiklan nojalla”.

nojalla valinnut". Kyseisen jäsenvaltion lain valintaa koskeva ehto on kuitenkin jo saman asetuksen 6 artiklassa.[16] Tämän 7 artiklassa tehtävän viittauksen tarkoituksena puolestaan on ainoastaan yksilöidä kyseisessä säännöksessä tarkoitetut tuomioistuimet.

44. Näiden tuomioistuinten asetuksen N:o 650/2012 15 artiklan nojalla suorittaman tarkastuksen on siis koskettava sitä, onko kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan perusteella tehty päätös toimivallan puuttumisesta. Sitä vastoin kyseisen asetuksen 4 tai 10 artiklan perusteella toimivaltaisen tuomioistuimen on tutkittava, onko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toisen kysymyksen kolmessa alakysymyksessä mainitsemia edellytyksiä noudatettu. Näin tehdessään kyseinen tuomioistuin tutkii käytännössä toimivaltansa edellytykset. Kuten tuomiosta Overseas Union Insurance ym.[17] ja tuomiosta Gasser[18], joihin Espanjan hallitus viittaa, ilmenee, muu tuomioistuin kuin se, jossa asia on ensin saatettu vireille, ei ole missään tapauksessa paremmassa asemassa kuin se tuomioistuin, jossa asia on ensin saatettu vireille, lausumaan siitä, onko viimeksi mainittu tuomioistuin toimivaltainen.

45. Tätä toteamusta ei voida kyseenalaistaa komission väitteellä, jossa se näyttää vetoavan siihen, että edellytys, joka koskee sen jäsenvaltion lain valintaa, jonka kansalainen perittävä oli, on kaksitahoinen. Tämä väite näyttää perustuvan tulkintaan, jonka mukaan tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, tutkii perimykseen sovellettavan lain valinnan vain toimivaltasääntöjen näkökulmasta, joten tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on myöhemmin saatettu, on tutkittava kyseinen valinta lainvalintasääntöjen näkökulmasta.

46. Minkään perusteella ei kuitenkaan voida katsoa, että asetuksessa N:o 650/2012 tehtäisiin ero toimivaltasääntöjen kannalta pätevän lainvalinnan ja lainvalintasääntöjen kannalta pätevän valinnan välillä. Kyse on kyseisen asetuksen samojen säännösten perusteella tehdystä (tai tehdyksi katsotusta) valinnasta, ja kuten oikeuskirjallisuudessa on huomautettu, jäsenvaltion, jonka laki oli valittu, tuomioistuimet, joissa asia on kyseisen asetuksen 7 artiklan a alakohdan mukaisesti pantu vireille, eivät tutki uudelleen sen tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteamaa pätevää lainvalintaa.[19] Lisäksi toimivallasta luopuminen näiden tuomioistuimien hyväksi säilyttää oikeuspaikan (forum) ja lainsäädännön (ius) yhteneväisyyden.

### *2. Päätös toimivallan puuttumisesta tunnustamismekanismiin kuuluvana päätöksenä*

47. Kuten komissio on todennut, tuomiosta Gothaer Allgemeine Versicherung ym.[20] seuraa, että Brysselin yleissopimuksen korvanneen asetuksen (EY) N:o 44/2001[21] osalta päätös, jolla jonkin jäsenvaltion tuomioistuin on todennut oikeuspaikkalausekkeen perusteella, ettei se ole toimivaltainen, on kyseisellä asetuksella käyttöön otetun tunnustamismekanismin alaan kuuluva päätös, joka sitoo muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimia tämän lausekkeen pätevyyttä koskevan toteamuksen osalta.

16 "Jos laki, jonka perittävä oli 22 artiklan nojalla valinnut perimykseensä sovellettavaksi, on jonkin jäsenvaltion laki – –"

17 Tuomio 27.6.1991 (C-351/89, EU:C:1991:279, 23 kohta).

18 Tuomio 9.12.2003 (C-116/02, EU:C:2003:657, 48 kohta).

19 Ks. Bonomi, A., "Article 6", teoksessa Bonomi, A. ja Wautelet, P.: *Le droit européen des successions. Commentaire du règlement (UE) n° 650/2012, du 4 juillet 2012*, Bruylant, Bryssel, 2016, s. 219. Ks. myös vastaavasti Marongiu Buonaiuti, F. "Article 7", teoksessa Calvo Caravaca, A. L., Davì, A., Mansel, H. P., *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, s. 174.

20 Tuomio 15.11.2012 (C-456/11, EU:C:2012:719).

21 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EUVL 2001, L 012, s. 1)

48. Kun otetaan huomioon, että ne Brysselin yleissopimuksen määräykset, joihin unionin tuomioistuin on kyseiseen ratkaisuun päätyäkseen viitannut kyseisessä tuomiossa Gothaer Allgemeine Versicherung ym., eivät eroa merkittävästi asetuksen N:o 650/2012 säännöksistä, katson, että tuomiosta Gothaer Allgemeine Versicherung ym.[22] johdettuja päätelmiä voidaan soveltaa kyseiseen asetukseen.

49. Näin ollen päätös toimivallan puuttumisesta sitoo muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimia siltä osin kuin on kyse sen toteamisesta, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa säädetyt edellytykset täyttyivät kyseisen päätöksen tekohetkellä, jos kyseinen tuomioistuin on ne tutkinut.[23]

50. Itse asiassa asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa säädetyt edellytykset ovat toimivallan edellytyksiä laajassa merkityksessä, ja ne määrittävät tarkemmin, voiko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, todeta, ettei se ole toimivaltainen.[24] Lisäksi päätös toimivallan puuttumisesta kuuluu asetuksella N:o 650/2012 käyttöön otetun tunnustamismekanismin alaan. Lisäksi se, että noudatetaan keskinäistä luottamusta lainkäyttöön jäsenvaltioissa koskevaa periaatetta, joka on tämän asetuksen päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien säännösten soveltamisen taustalla,[25] tarkoittaa sitä, että päätöksen tunnustamatta jättäminen on mahdollista ainoastaan asetuksessa säädetyissä tapauksissa. Tämän logiikan mukaisesti kyseisen asetuksen 41 artiklan mukaan jäsenvaltiossa tehtyä päätöstä toimivallan puuttumisesta ei voida tutkia uudelleen asiaratkaisun osalta. Asiaratkaisun uudelleen tutkinnan kielto ulottuu tavallisesti myös ratkaisuun, jonka tuomioistuin on tehnyt yhdenmukaistettuja toimivaltasääntöjä soveltaessaan.[26] Lisäksi kyseisen asetuksen 40 artiklassa, jossa säädetään tunnustamatta jättämisen perusteista, ei anneta mahdollisuutta siihen, että jäsenvaltion tuomioistuin kieltäytyisi tunnustamasta päätöstä toimivallan puuttumisesta vain sillä perusteella, että sen käsityksen mukaan unionin oikeutta on sovellettu virheellisesti tässä päätöksessä.[27]

51. Tämä ratkaisu selittyy lisäksi sillä, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan nojalla tehtyä päätöstä toimivallan puuttumisesta voidaan valvoa sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille. Tämä valvonta voi koskea myös toisen kysymyksen kolmessa alakysymyksessä mainittujen edellytysten tarkastamista. Lisäksi tämän asetuksen sääntöjen yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi unionissa kyseisen oikeusjärjestyksen tuomioistuimet voivat turvautua SEUT 267 artiklan mukaiseen ennakkoratkaisumenettelyyn.

22 Tuomio 15.11.2012 (C-456/11, EU:C:2012:719).

23 Unionin tuomioistuin katsoi 15.11.2012 antamassaan tuomiossa Gothaer Allgemeine Versicherung ym. (C-456/11, EU:C:2012:719, 41 kohta), että päätös, jossa jäsenvaltion tuomioistuin toteaa oikeuspaikkalausekkeen perusteella, ettei sillä ole toimivaltaa sen vuoksi, että kyseinen lauseke on pätevä, sitoo siis muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimia sekä sen kyseisen tuomioistuimen tekemän päätöksen osalta, jonka mukaan sillä ei ole toimivaltaa ja joka sisältyy sen päätöksen päätösosaan, että sen kyseisen lausekkeen pätevyyttä koskevan toteamuksen osalta, joka sisältyy mainitun päätöksen perusteluihin, jotka ovat päätösosan tarpeellinen tuki. Päättelen tästä, että tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on päätöksensä päätösosassa tai perusteluissa todettava, että toisen ennakkoratkaisukysymyksen kolmessa alakysymyksessä mainitut edellytykset on tutkittu tehtäessä päätös toimivallan puuttumisesta, jotta tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on myöhemmin saatettu, voi todeta kyseisen päätösosan ja/tai kyseisten perusteluiden perusteella, että asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan perusteella on tehty toimivallan puuttumisesta päätös, joka sitoo kyseistä tuomioistuinta näiden kolmen edellytyksen osalta, ilman että se voi kyseenalaistaa tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, suorittaman tutkinnan perusteita.

24 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 42 kohta.

25 Tuomio 23.5.2019, WB (C-658/17, EU:C:2019:444, 52 kohta).

26 Ks. analogisesti tuomio 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung ym. (C-456/11, EU:C:2012:719, 37 kohta).

27 Ks. myös analogisesti tuomio 11.5.2000, Renault (C-38/98, EU:C:2000:225, 33 kohta).

52. Kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on myöhemmin saatettu asetuksen N:o 650/2012 7 artiklan a alakohdan nojalla, noudattaa periaatetta, joka koskee keskinäistä luottamusta lainkäyttöön jäsenvaltioissa, se ei voi korvata tuomioistuimia, jotka harjoittavat tuomioistuinvalvontaa sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksessä, johon tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, kuuluu. Edellä esitetystä seuraa, että tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia oli myöhemmin saatettu, ei voi tutkia toisen kysymyksen kolmessa alakysymyksessä mainittuja edellytyksiä, jos se tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on tutkinut ne.

### *3. Asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan mukaisen toimivallan puuttumisen toteamisen vaikutus*

53. Asetuksen N:o 650/2012 22 artiklan 1 kohdan mukaan henkilö voi valita, että hänen perimykseensä kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jonka kansalainen hän on. Kyseisen asetuksen 83 artiklan 4 kohdassa säädetään, että kyseisen lain katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi laiksi. Tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille kyseisen asetuksen 4 artiklan tai 10 artiklan nojalla, voi luopua toimivallastaan ainoastaan sen *jäsenvaltion* tuomioistuinten hyväksi, jonka kansalainen perittävä oli. Jos kolmannen valtion laki on valittu (tai sen katsotaan tulleen valituksi) perimykseen sovellettavaksi laiksi, tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ei voi luopua toimivallastaan kyseisen kolmannen maan tuomioistuinten hyväksi.

54. Oikeuskirjallisuudessa on pohdittu useita syitä kyseisen ratkaisun selittämiseksi, mutta mikään niistä ei ole ollut täysin vakuuttava.[28] Yksi syy voisi johtua vaikutuksista, jotka liittyvät toimivallan puuttumisen toteamiseen, josta seuraa, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, tulevat automaattisesti toimivaltaisiksi. Kolmannen valtion tuomioistuimia, jotka eivät sovella asetusta N:o 650/2012, ei voida pakottaa kyseisen asetuksen 7 artiklan a alakohdan nojalla käyttämään toimivaltaa, jota jäsenvaltion tuomioistuin ei katso itsellään olevan. Näitä tuomioistuimia ei ole myöskään koske kyseisen asetuksen taustalla oleva jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus.

55. Lainsäätäjän tahtoa korostaa toimivallan puuttumisen toteamisen vaikutusta tukee asetuksen N:o 650/2012 valmisteluasiakirjojen tarkastelu.

56. Asetusehdotuksen[29] 5 artiklan 1 kohdassa säädettiin, että ”jos perinnönjättäjä on – – valinnut perimykseensä sovellettavaksi jonkin jäsenvaltion lain, tuomioistuin, jossa asia on 4 artiklan mukaisesti pantu vireille, voi asianosaisen pyynnöstä keskeyttää asian käsittelyn ja kehottaa asianosaisia nostamaan kanteen sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, jonka laki on valittu, jos se katsoo, että kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilla on paremmat edellytykset asian käsittelyyn”. Samassa artiklassa säädettiin, että tuomioistuimen, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, oli jatkettava toimivaltansa käyttöä yhtäältä, jos asiaa ei pantu kyseisen tuomioistuimen asettamassa määräajassa vireille sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jonka laki on valittu,[30] ja toisaalta, jos sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka laki oli valittu, eivät ilmoittaneet olevansa toimivaltaisia kahdeksan viikon kuluessa siitä päivästä, jona asia pantiin niissä vireille.[31]

[28] Ks. Bonomi, A., op. cit., s. 214.

[29] Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta (COM(200) 154 final; jäljempänä asetusehdotus).

[30] Asetusehdotuksen 5 artiklan 2 kohta.

[31] Asetusehdotuksen 5 artiklan 3 kohta.

57. Toimivallan siirtäminen sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jonka lain perittävä oli valinnut, ei tapahtunut siis automaattisesti [32] vaan vain silloin, kun kyseiset tuomioistuimet olivat hyväksyneet siirron sen jälkeen, kun perintöasia oli pantu niissä vireille. Kuten oikeuskirjallisuudessa [33] on todettu, tämä ratkaisu heijasti asetuksen (EY) N:o 2201/2003 15 artiklan ratkaisua huomioiden myös niiden väliset erot.

58. Euroopan parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä vahvistaman kannan [34] jälkeen asetusehdotuksen 5 artiklan ratkaisu sai lopullisen muotoilun, joka on asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa ja 7 artiklan a alakohdassa. Tehty muutos vahvistaa unionin lainsäätäjän tahdon olla valitsematta ratkaisua, jonka mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka laki on valittu, voisivat katsoa olevansa vailla toimivaltaa.

59. Tässä tilanteessa se, että katsottaisiin, että sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka laki on valittu tai katsotaan valituksi perimykseen sovellettavaksi laiksi, voisivat tutkia, täyttyivätkö asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdassa säädetyt edellytykset silloin, kun tehtiin päätös toimivallan puuttumisesta, voisi käytännössä tarkoittaa palaamista siihen, että näille tuomioistuimille annettaisiin mahdollisuus katsoa olevansa vailla toimivaltaa, joka seurasi kyseisestä toimivallan puuttumisen toteamisesta, mikä heikentäisi näin kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan ja 7 artiklan a alakohdan mekanismia.

60. Tuomioistuimesta, joka oli asetuksen N:o 650/2012 6 artiklan a alakohdan nojalla todennut, ettei se ole toimivaltainen, ei tulisi automaattisesti uudelleen toimivaltainen, mikä voisi johtaa tilanteisiin, joissa oikeussuoja on evätty. [35] Tulkinnalla, jonka mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka kansalainen perittävä oli, eivät voi tutkia, täyttyivätkö kolmessa alakysymyksessä mainitut edellytykset, voidaan näin ollen välttää negatiivisen toimivaltaristiriidan vaara, joka voisi syntyä, jos tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, toteaisi, ettei se ole toimivaltainen, ja jos sen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka kansalainen perittävä oli, katsoisi, että asetuksen 6 artiklan a alakohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty.

61. Kun otetaan huomioon ensinnäkin niiden kolmessa alakysymyksessä mainittujen edellytysten luonne, jotka määrittävät, voiko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, luopua toimivallasta, jota sen oli lähtökohtaisesti käytettävä, [36] toiseksi se, että päätös toimivallan puuttumisesta luokitellaan asetuksella N:o 650/2012 käyttöön otetun tunnustamismekanismin alaan kuuluvaksi päätökseksi, [37] sekä kolmanneksi halu varmistaa, että kyseinen päätös tuottaa unionin lainsäätäjän tarkoittaman vaikutuksen, [38] ehdotan, että toiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan, että kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen, ei ole oikeutta tutkia ensinnäkin, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai sen

32 Komissio vahvisti tämän lisäksi toteamalla, että ”asian siirtämisen tuomioistuimeen, jolla on paremmat edellytykset asian käsittelyyn, ei pitäisi olla automaattista, jos perinnönjättäjä on valinnut toisen jäsenvaltion lain”. Asetusehdotus, s. 5.

33 Ks. Lein, E., ”A Further Step Towards a European Code of Private International Law: The Commission Proposal for a Regulation on Succession”, Yearbook of Private International Law, 2009, nide XI, s. 119 ja 120.

34 Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 13.3.2012, P7_TC1-COD(2009)0157.

35 Tietyissä tapauksissa tällainen tilanne voitaisiin tosin teoriassa välttää soveltamalla asetuksen N:o 650/2012 11 artiklaa, jossa säädetään forum necessitatisista. Kyseisessä säännöksessä säädetään kuitenkin edellytyksistä, jotka voivat estää sen soveltamisen silloin, kun kahden jäsenvaltion tuomioistuimet ovat jo katsoneet, ettei niillä ole toimivaltaa ratkaista perintöasiaa.

36 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 42–44 kohta.

37 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 52 kohta.

38 Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 54 kohta.

katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi, toiseksi, onko jokin asianosainen esittänyt kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan mukaisen pyynnön tuomioistuimelle, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ja kolmanneksi, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että mainitun jäsenvaltion tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia, jos tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on tutkinut nämä kolme edellytystä.

## V Ratkaisuehdotus

62. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Oberlandesgericht Kölnin esittämään toiseen ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta 4.7.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 650/2012 6 artiklan a alakohtaa ja 7 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimella, jonka toimivalta perustuu siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on todennut, ettei se ole toimivaltainen, ei ole oikeutta tutkia ensinnäkin, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että kyseisen jäsenvaltion laki on valittu tai sen katsotaan tulleen valituksi perimykseen sovellettavaksi, toiseksi, onko jokin asianosainen esittänyt kyseisen asetuksen 6 artiklan a alakohdan mukaisen pyynnön tuomioistuimelle, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, ja kolmanneksi, onko tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, perustellusti katsonut, että kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilla on paremmat edellytykset ratkaista perintöasia, jos tuomioistuin, jossa asia oli aikaisemmin pantu vireille, on tutkinut nämä kolme edellytystä.